

dwars

studentenblad Universiteit Antwerpen

nummer 86 | jaargang 13

april 2014 | gratis

www.dwars.be

burgervader Bart De Wever

dossier publicatiedruk: inside the factory

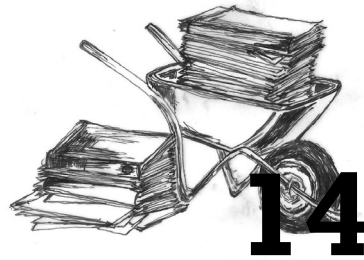
de spiegelingen van Erwin Mortier

20

Erwin Mortier

Een gesprek met Erwin Mortier over zijn nieuwe boek, België taboeland en de literatuur. *dwars* kan nu lezen en schrijven met de schrijver.

14

inside the factory

Survival of the quickest: deel II over publicatiedruk, volgens Rector Verschoren en hoofd van de Onderzoeksraad Jean-Pierre Timmermans.

04

Bart De Wever

Eindelijk! Een tête-à-tête met onze eigen burgervader. Zonder ziekenhuisbed, gele kabouters of pandapak.

10

sokken voor Sinterklaas

Minister van Armoedebestrijding Ingrid Lieten en onderzoeker aan Centrum voor Sociaal Beleid Wim Van Lancker over het gezicht van kinderarmoede anno 2014.

cultuur

- 13 **utopia in absentia**
Sylvie Marie
- 18 **de week van**
Calamartes
- 20 **schrijven is zwijgen en spreken tegelijkertijd**
aan de schrijftafel van Erwin Mortier

onderwijs

- 09 **microscop op wetenschap**
AIRbezen
- 14 **inside the factory**
publicatiedruk aan UAntwerpen
- 30 **Finnën en literätør**
leescultuur in het Hoge Noorden
- 34 **voorbeeldig student**
model Lissa Melis

Antwerpen

- 04 **in het oog van de storm**
de vastberadenheid van Bart De Wever
- 24 **dwars neemt een loopje met**
topviolist Yossif Ivanov
- 28 **Antwerpen Centraal**
Noordkasteel
- 36 **Antwerpen inspireert**
kampioenschap Beerschot

maatschappij

- 03 **editoriaal**
- 10 **sokken voor Sinterklaas**
het gezicht van kinderarmoede
- 26 **Het Marktsegment**
de Krimcrisis
- 35 **contraire**
satire

ladies and gentlemen, we got him

editoriaal

Arme stervelingen. Sla jullie blik ten hemel en kniel. De 21ste eeuwse Odysseus spoelt aan op de parel-witte stranden van België. En Waregem of all places. Een reus in een dwergenland. Sidder en beef. De man die eigenhandig de toorn van het extremisme heeft onthoofd. Buig het hoofd, spits de oren en aanschouw Hem. Barack Hussein Obama. Een gigant op de aardkloot, waar menig sterveling naast verbleekt. Zelfs Jezus Christus druipt schoorvoetend af.

België is in staat van exorbitante paraatheid. Alles wijkt voor de Nobelprijswinnaar, voor de *Osamakiller*, voor de communist, voor de spion der spionnen. Het centrum van Brussel wordt voor Zijne Excellentie hermetisch afgesloten. De riolering van onze hoofdstad wordt geïnspecteerd, ijzeren vuilnisbakken worden afgesloten en vervangen door kartonnen dozen, op hotel wordt een hele verdieping afgehuurd en het autoverkeer wordt in het hart van de stad platgelegd. Het kostenplaatje voor België? 700.000 euro. Daar gaat ons belastinggeld. Ocharme, Koningin Mathilde. Zij zakte vorige maand – helemaal alleen – af naar Universiteit Antwerpen om een studiedag rond cyberpesten te volgen. Kostenplaatje voor onze universiteit? Een tasje koffie.

colofon

dwars is het studentenblad van Universiteit Antwerpen, gemaakt voor en door haar studenten. *dwars* verschijnt maandelijks tijdens het academiejaar en wordt gratis verdeeld op UA-campusen Drie Eiken, Groenenborger, Middelheim en Stads-campus. Dit nummer werd afgesloten op 23/03/2014. Oplage: 2.650 exemplaren. V.U.: Thibault Winants, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen.

Hoofdredacteur Thibault Winants **Adjunct-hoofdredacteur** Judith Buysse

Redactie Benjamin Theys, Carmen Wijnands, Carolina Rowicki, Julie Colpaert, Kathy Vanhout, Laurens Timmerhuis, Maurits Chabot, Maxene Willems, Sander Carollo, Stefanie Geukens, Stephanie Ketels

Eindredactie Basia Dajnowicz (verantwoordelijke), Carmen Wijnands, Carolina Rowicki, Julie Colpaert, Laurens Timmerhuis, Maxene Willems, Stephanie Ketels

Fotografie Astrid Vingerhoets, Eline Geuens, Julie Jeunen, Martijn Fraanje (verantwoordelijke), Maurits Chabot, Nele Van Canneyt, Noemi Monu

Illustratie Basia Dajnowicz, Carmen Wijnands, Hakan Çakaloz, Senne Claes

Ach, het is een *once in a lifetime experience*. Er hangt een voelbare elektriciteit in de lucht nog voordat Obama voet aan wal heeft gezet. Die tactiele spanning zal sowieso ombuigen in pure histerie eens hij uit de mythische Air Force One stapt. We kunnen enkel hopen dat hij het in pandapak doet terwijl hij luidkeels en hevig gesticulerend aankondigt: “Wat – in godsnaam – houdt het Oosterweeldebacle in?”

dwars trachtte contact te leggen met Presidente El Sympatico voor een diepgaande dialoog over de Krimcrisis, armoede, publicatiedruk aan Vlaamse universiteiten en homoseksualiteit. Spijtig genoeg had hij er geen tijd voor. Wat een apekool, zeg. Hij heeft wel tijd om enkele kransen op graven te leggen, maar niet om met ons gerenommeerde blad te praten. Ik wil nu geen oude koeien uit de gracht halen, maar heeft hij zijn geboortecertificaat al laten zien? Neen, dus dat is niet echt koosjer. Heeft hij een affaire met Beyoncé of met de Deense premier Helle Thorning? Ja, zeg ik. Toch niet zo onaantastbaar en perfect.

‘t Schoon Verdiep loste zijn belofte wel in. Het Belgisch equivalent van Obama siert onze cover. *Ladies and gentlemen, we got him*.

Thibault Winants,
Hoofdredacteur

Vormgeving Dorian Baetens, Hakan Çakaloz, Hylke Gustaaf, Maarten Decaluwe (verantwoordelijke)

Social Media Nastia Vypryts'ka, Sander Carollo, Stephanie Ketels (verantwoordelijke)

ICT Bart Braem, Hylke Gustaaf, Maarten Decaluwe

PR Laura Caluwe

Drukkerij Favorit **Coverfoto** Martijn Fraanje **Met dank aan** Capitant, Lissa Melis, Sylvie Marie, Theo Beck

E-mail contact@dwars.be **Adverteren** adverteren@dwars.be **Website** www.dwars.be

Redactielokaal en correspondentieadres: *dwars* - studentenblad Universiteit Antwerpen, Paardenmarkt 91, bus 1, B-2000 Antwerpen

Vragen, opmerkingen en suggesties zijn van harte welkom, alsook lezersbrieven. Anonieme brieven komen echter niet in aanmerking. De redactie behoudt zich het recht om ingezonden stukken in te korten of niet te plaatsen.

in het oog van de storm

de vastberadenheid van De Wever

Tekst: Stephanie Ketels & Julie Colpaert

Beeld: Martijn Fraanje & Noemi Monu

U kunt Bart De Wever veel verwijten, maar niet dat hij saai is. De meest besproken politicus van Vlaanderen zit nooit om een Latijnse uitspraak of een boutade verlegen en vrolijkt het nieuws op met Duitse platte rust, van het podium vallende panda's en schunnige tuinkabouters. Neen, een tabula rasa is hij niet: pro of contra, hij laat niemand onbewogen. Maar wie is die man, wat is zijn verhaal en hoe beïnvloedt hij het politieke landschap? Tijd om onze innerlijke *animal scribax* los te ketenen en eens poolhoogte te nemen van de man die onze studentenstad bestuurt.

***sangius crassior aqua* — de appel valt niet ver van de boom**

Hij goochelt met geschiedenisfeiten en geeft persconferenties in vier talen. Bovendien haalt Bart De Wever vaak mosterd bij de groten op aarde om zijn stellingen kracht bij te zetten. Waar komt deze voorliefde voor kennis en maatschappelijk engagement vandaan?

Bart De Wever De motivatie om aan politiek te doen is met de paplepel ingegeven. Dit was het een heel normale situatie dat er op zondag niet over voetbal werd gepraat, maar over maatschappelijke problemen en politiek: van kernraketten tot de communautaire kwestie. Betrokkenheid is voor mij de *res publica*, de publieke zaak, en heel normaal. Wie lid is van een gemeenschap, trekt zich alles aan wat die gemeenschap beïnvloedt en maakt zich daar een gedacht van. De motor van de politiek is voor mij het verschil tussen de toestand zoals hij is en de toestand zoals jij denkt dat hij zou moeten zijn.

De solidariteit in ons land is totaal intransparant: niemand weet om welk bedrag het gaat en het verloopt via verschillende kanalen. Het is totaal niet wat het moet zijn

Een opsomming van toevalligheden zorgde ervoor dat ik me professioneel met politiek ging bezighouden. Ik was eigenlijk op weg naar een volledig andere levensbestemming, namelijk als academicus aan de universiteit. Hier kreeg ik al snel het *droogdokgevoel*, zoals Edmund Burke ooit schreef: “*College is like a ship that lies in a drydock*”. Academici lezen veel, doen fundamenteel onderzoek en schrijven artikels die door dertig mensen gelezen worden. Op een gegeven moment begon ik me af te vragen of ik het buiten mijn universitair kamertje ook kon waarmaken op volle zee. De studie van de moderne politieke geschiedenis, mijn vakgebied, heeft de appetijt aangewakkerd om me in het politieke heden te wagen. Ik begon me steeds meer te bemoeien, te zeggen hoe het zou moeten en kreeg vaak als antwoord: “doe het dan”. Die vraag werd steeds logischer voor mij. Toen de Volksunie uit elkaar viel en er een nieuwe partij werd opgericht, heb ik het programma geschreven. Even later trok ik de lijst in Antwerpen, daarna werd ik voorzitter. Dat is allemaal gewoon gebeurd, daar zat geen plan achter.

***constantia et labore* — als apen hoger klimmen willen, ziet men gauw hun blote billen**

De burgemeester laat zich dikwijls ontvallen dat er door doorzettingsvermogen en inspanning veel bereikt kan worden. Je zou het zelfs zijn lijfspreuk kunnen noemen. Hoe geloofwaardig is deze nog, wanneer geen enkele andere partij pro N-VA is? En wat moet De Wever op het pad van volharding allemaal doen om de kiezer voor zich en voor zijn ideeën te winnen? Een *panda’ke* voor confederalisme?

De Wever Het confederalisme is een model waarin je op vrijwillige basis autonoom met elkaar samenwerkt. Het is een soort latrelatie, waarbij je de voordelen van het samen-zijn uitput, maar ook je eigen potje kookt. Waar het samenzijn spaak loopt of negatief inwerkt op de betrokken partijen, vindt er geen samenwerking plaats. We moeten daar met Vlaanderen en Wallonië echt naartoe. België draagt als enige land twee democratieën in zich met elk een eigen taal, eigen pers, eigen politieke partijen en een publieke opinie die niet meer gemeenschappelijk is. Beide delen zijn in toenemende mate aan het vervreemden, zowel op politiek als cultureel vlak. Een federale kieskring kan daar weinig aan veranderen. Het is nu zo: we waren ooit een unitair land, maar nu niet meer. Als de ene uiterst links stemt en de andere overwegend centrumrechts, dan zit je in tijden van socio-economische crisis in een heel moeilijke situatie. Giet water en vuur in een pot en je ziet wat ervan komt: veel rook en weinig resultaat.

In een confederale orde moet je ver gaan in het splitsen van bevoegdheidsdomeinen. Buiten buitenlands beleid, veiligheidsbeleid, justitie en bepaalde aspecten van binnenlands beleid moet alles volledig splitsen, zeker de sociale zekerheid. De solidariteit in ons land is zeer ondoorzichtig: niemand weet om welk bedrag het gaat en het verloopt via verschillende kanalen. Het is totaal niet wat het moet zijn. Solidariteit moet geënt zijn op het verschil qua welvaart, volgens het bruto nationaal product. Het welvaartsverschil kan je deels uitvlakken. Europa doet dit voor een stuk met cohesiebeleid en probeert om alle landen, alle economieën op hetzelfde niveau te brengen. Cohesiebeleid is volgens mij de sleutel van solidariteit, omdat het de opleving van een zwakker gewest stimuleert. Vandaag wordt de toestand vaak bevestigd zoals hij is. Wie minder heeft, krijgt het verschil bijgepast zonder dat er een stimulans is om het beter te doen. Als je alles

gaat uitvlakken, maakt het niet uit of iemand goed of slecht presteert, want hij krijgt toch hetzelfde. En dat is wat er in België gebeurt: via de federale begroting, sociale zekerheid en de afbetaling van de schuld wordt alles uitgevlakt, zonder voorwaarden.

Ik ben ervan overtuigd dat het confederaal model het enige is wat ons kan redden en ik ben er ook van overtuigd dat er een moment zal komen dat iedereen dat zal zeggen. In de jaren zestig werd het federalisme ook weggefloten en twintig jaar later was het voor iedereen een evidentie. We gaan nu dezelfde weg op, het zal alleen niet zo lang duren.

De motor van de politiek is voor mij het verschil tussen de toestand zoals hij is en de toestand zoals jij denkt dat hij zou moeten zijn

***mens sana in corpore sano* — zachte heelmeeesters maken stinkende wonden**

Dat ons land een *speciale* is, is geen geheim meer. Van regeringsloze tijden tot een socioculturele tweedeling, niets is ons vreemd. België heeft in haar geschiedenis meer bewogen tijden en politieke onlusten gekend dan enig ander land met zo'n jonge ontstaansgeschiedenis. Komt het door onze voorliefde voor tussenoplossingen: een staats hervorming hier, een splitsing daar? Dat een gezonde geest het best in gezond lichaam werkt, zette De Wever al kracht bij door ettelijke kilo's af te vallen. Maar kan hij met zijn verkiezingsprogramma ook soelaas brengen in Antwerpen?

De Wever België is heel bric-à-brac en het federalisme is geen pareltje van transparantie. Het is een land dat veel geld kost, met veel overheidsstructuren en politici, met veel zaken die elkaar blokkeren. Mijn ambitie is ruimer dan enkel federaal iets te veranderen, teneinde in Antwerpen dingen te kunnen verwezenlijken, maar de gevolgen van een bestuurlijk verfrommeld land voel je wel goed in de grote steden. Als burgemeester van Antwerpen, word je nog meer gemotiveerd om te zeggen dat er federaal enkele zaken moeten veranderen of beter op elkaar moeten worden afgestemd. Gisteren heb ik nog twee uur vergaderd met de brandweer die nog onder federaal toezicht staat, terwijl al mijn andere ambtenaren op het Vlaamse niveau zitten. Die brandweer past nergens

meer in. Een federale hervorming is noodzakelijk, maar daar zijn ze al twaalf jaar mee bezig. Er is nog altijd niks gebeurd. Ik heb een brandweerkazerne die letterlijk aan het instorten is en niemand die weet wie daarvoor zal moeten betalen. Dat is gewoon een verschrikking.

***panem et circenses* — wiens brood men eet diens woord men spreekt**

Studenten aller steden, verenigt u! Wij, de toekomst van ons land, de noeste toekomstige werkmensen die de staatsschuld en vergrijzing op onze kromgestudeerde ruggen mogen dragen, moeten 25 mei óók richting kieskot! Hebben wij afgestudeerden wel nog een toekomst op de arbeidsmarkt? Tijd om ons te verleiden met brood en spelen, meneer De Wever.

De Wever Hoogopgeleiden hebben er belang bij dat zij in een competitieve socio-economische situatie terechtkomen die dingen mogelijk maakt. Hoogopgeleiden beginnen Vlaanderen te verlaten, terwijl zij vroeger net naar hier kwamen. Jonge mensen willen hier geen meerwaarde creëren en hun actief leven doorbrengen, omdat België een oud land is. Het is niet zeker dat er nog een hoog pensioen zal zijn, nadat je de hoogste belastingen ter wereld hebt betaald. Door te hervormen willen we meer aansluiten bij de Scandinavische landen die de weg tonen en zo meer kansen creëren voor jonge afgestudeerden op de arbeidsmarkt. Als je de Hartz- en Schröderhervormingen bekijkt, weet je wat de N-VA wil doen.

Aansluiting met de arbeidsmarkt vanuit opleidingen is cruciaal. Op universitair niveau, maar zeker op secundair niveau is dat een ontzettend probleem. Antwerpen heeft de grootste petrochemische sector en bijna niemand die het weet. Er is een enorm palet aan jobs aanwezig. Toch heb ik een leger aan werklozen in mijn stad en duizenden vacatures die niet ingevuld geraken. Om mensen naar specifieke jobs toe te leiden, moet je ook de private sector betrekken. Wij hebben nu een contract gesloten met een groot Antwerps bedrijf – ik mag nog niet zeggen welk – dat een serieuze geldzak op tafel legt om dit te verwezenlijken. Als we er de komende jaren in slagen om meer scholieren naar technische richtingen te leiden en naar jobs binnen dat bedrijf, mogen we het geld daarvoor gebruiken.

De mentaliteit van Universiteit Antwerpen daarentegen, om aan te sluiten op het sociaal-economisch weefsel, is te zwak. De burgemeester van Leuven durft te vragen of Antwerpen wel een universiteit nodig heeft. Dan denk ik: "Wablief?" Wij zijn een stad met een universiteit en veel hogescholen, maar wij zijn geen universiteitsstad zoals Leuven en Gent. Antwerpen moet ook een universiteitsstad worden en wij gaan dat in onze *citymarketing* meenemen. Na de A-campagne waar wij Antwerpen hebben verkocht aan de Antwerpenaren, moeten we nu de klik maken om Antwerpen te verkopen aan de niet-Antwerpenaren. 78 procent van de Antwerpse studenten is afkomstig uit de provincie Antwerpen, dat is te veel. Waar blijven al die andere studenten? Doe in Leuven de brouwerij en de universiteit dicht en je doet Leuven dicht. Haal in Antwerpen de universiteit weg en de stad blijft overeind. Ons probleem is dat wij onvoldoende universiteitsstad zijn. Ik hoop dat de universiteit zich ervan bewust is dat er nog veel marge is voor verbetering. Er moeten meer spin-offs komen en meer connectie met de arbeidsmarkt.

***o tempora, o mores* — zoals het klokje thuis tikt, tikt het nergens**

Het zijn harde tijden voor jongvolwassenen. Pas afgestudeerd, groen achter de oren en zonder een cent op zak moeten jongeren niet enkel een plek op de arbeidsmarkt, maar ook een eigen stek om te wonen veroveren. Steeds vaker ontvluchten zij de stad, terug onder moeders vleugels.

De Wever De periode na het afgestudeerd zijn, is cruciaal. Wie niet uit Antwerpen afkomstig is, keert vaak terug naar huis, omdat het eerste inkomen nog ontbreekt. In die periode van relatieve armoede zouden we afgestudeerden in Antwerpen moeten kunnen houden. Ik wil hiervoor naar een specifiek aanbod gaan van woningen die kwalitatief niet top zijn, maar die we wel aan een lage prijs kunnen aanbieden. Als afgestudeerde heb je nog niet de woonkwaliteit nodig die je een paar jaar later nodig hebt wanneer er gezinsplannen komen. Als ik naar mijn eigen leven kijk, heb ik qua huisvesting heel dat parcours doorlopen. Mijn eerste appartement mocht vooral niks kosten, want ik had geen geld. Dat was een prachtig appartement hoor (*lacht*). Volledig bemeubeld, want de 90-jarige inwoner die naar een rusthuis moest, had zijn meubels laten staan. Dat waren jeugdige meubels uit de tweede helft van de twintigste eeuw. Ik had geen geld voor nieuwe, dus leefde ik twee jaar in een omgeving met koekoeksklok en een bed met een oranje *bedspreike*. Maar ik was dolgelukkig, want ik was thuis weg en stond op mijn eigen benen. Het is dus wel cruciaal dat er een aanbod is van dat soort woningen die

vooral niet groot zijn, niet veel kosten en waar mensen vrede mee kunnen geven in een bepaalde periode van hun leven.

Het is pas vanaf dat je kinderen hebt, dat je veel aandachtiger wordt voor omgevingsfactoren. Al mijn generatiegenoten van de UFSIA zijn weg. En altijd om dezelfde redenen: het huis was elders goedkoper, ze sturen hun kinderen liever naar een school die minder multicultureel is en het is gemakkelijker om met de auto naar Brussel te gaan, want Antwerpen geraak je niet in of uit. Ik denk dat daar de accenten verkeerd zijn gelegd onder het vorige bestuur, qua mobiliteit en qua inschatten van de multiculturele uitdaging.

***divide et impera* — in het land der blinden is eenoog koning**

Sinds 2007 heeft de N-VA onmiskenbaar een gigantische groeischeut gekregen. Velen danken dit onder andere aan het charisma en politieke moed van Bart De Wever. Hij maakt zijn partij bij het gewone volk populair als een god onder de Romeinen. Maar wat blijft er van de N-VA over zonder kopstuk De Wever? En net als de Goden van Olympus, liggen de politieke partijen constant in de clinch met elkaar. Welke kaart trekt De Wever hier?

De Wever De N-VA is snel gegroeid. We zijn nog maar een serieuze partij sinds 2010. Je kan niet verwachten dat je na vier jaar al een volledige tweede lijn hebt. Dat duurt minstens tien jaar. We zullen het stigma van de eenmanspartij dus nog een tijdje moeten dragen, maar ondertussen zie ik in de provincies wel genoeg potentiële lijsttrekkers. Sommigen krijgen op een debat nog wat slaag, maar dat vind ik goed. Dat overkomt hen een of twee keer, maar daarna niet meer. Zo geraken ze gewapend en ervaren.

Het 'een-tegen-allen'-scenario speel ik allang niet meer. Ik heb eerder de indruk dat het allen tegen een is. De verklaring daarvoor ligt in de peilingen. Iedereen heeft wel een reden om ons niet graag te zien en die redenen worden electoraal goed uitgebeend. De ene roept asociaal en onmenselijk, de andere verdoken separatist, maar roepen doen ze allemaal. Ik vind mezelf overigens niet asociaal. Ik ben geen socialist, maar dat wil niet zeggen dat ik niet sociaal ben. De N-VA is de enige partij die bepaalde dingen durft zeggen over langer werken en over werkloosheid die je moet beperken

in tijd. Alle landen hebben pensioenhervormingen doorgevoerd, beseffen dat er langer moet gewerkt worden. Het kan zijn dat wij fout zitten, maar ik denk het niet. De sociale zekerheid kostte in 2000 44 miljard euro, in 2010 al 74 miljard euro en de vergrijzing moet nog beginnen. Het is crimineel om te denken dat we ons daar vanzelf door gaan slepen. Wie is er dan asociaal? Welke koopkracht gaat er nog tegenover de uitkering van de pensioenen staan met een actieve basis die krimpt? De N-VA predikt hervorming en verandering, dus dan krijg je tegenwind."

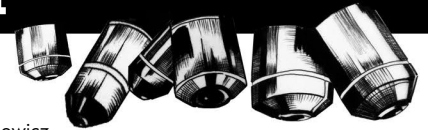
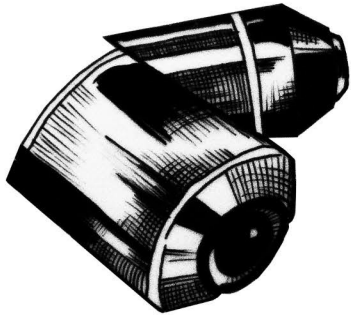

Als ik zoiets doe, verschijnt het op alle voorpagina's. Jongens, het was een grap. Als de partijvoorzitters morgen afspreken om niet meer in entertainmentprogramma's aan te treden, dan doe ik het niet meer

Zodra wij onze vinger nog maar door het venster durven te steken, staat er meteen een koor klaar dat 'nee' zingt. Zelfs als je een klein mopje uithaalt, komen ze zeggen dat ik het niet mag doen. Ik vond het gewoon grappig om als panda aan te treden (*tijdens De Nacht van de Vlaamse Televisiesternen, nvdr.*). Als er achteraf weer zo'n storm reacties komt, voel je wel aan dat je in een verzuurd klimaat zit. Wouter Beke kruipt in bed met een oude madam in een kamerjas, Wouter van Besien doet mee aan een zangprogramma op tv, Vandelanotte heeft ooit als Kapitein Haak gezongen enzoverder. Je kan er natuurlijk over discussiëren of het goed of slecht is, maar iedereen doet het. Als ik zoiets doe, verschijnt het op alle voorpagina's. Jongens, het was een grap. Als de partijvoorzitters morgen afspreken om niet meer in entertainmentprogramma's aan te treden, dan doe ik het niet meer. Maar als iedereen het doet, ben ik dan de enige die het niet mag doen? Het lachen met een gezagsdrager is heel sterk gelinkt aan het democratische gehalte van een samenleving. Het kunnen (uit)lachen maakt u tot gelijke. Laat ons hier toch alstublieft allemaal eens lachen.

***Moriturus salutant* – Een carrière bij de N-VA zit er na het temmen van onze *animal scribax* wellicht niet meer in. Creëert u alvast een arbeidsmarkt voor ons, meneer De Wever? ■**

microscop op wetenschap

Antwerpen plukt de vruchten van AIRbezen

Tekst: Carmen Wijnands ■ Beeld: Basia Dajnowicz

Deze maand staat er een aardig plantje in de kijker. Op 15 maart startte een grootschalig onderzoek naar de luchtkwaliteit in Antwerpen, waarin aardbeienplantjes de hoofdrol spelen. Samen met maar liefst 1.000 vrijwilligers brengt het departement bio-ingenieurswetenschappen van Universiteit Antwerpen de uitstoot van fijnstof in Antwerpen in kaart. Het project is een samenwerking tussen StadsLab2050; een stedelijk laboratorium dat de stad duurzamer wil maken, en initiatiefnemers professor Roeland Samson en Jelle Hofman. Nergens ter wereld werd een soortgelijk project op deze schaal uitgevoerd.

De luchtkwaliteit in Antwerpen is een blijvende zorg voor haar inwoners en bestuur. Op 13 maart was er nog een smogalarm van kracht en de felle discussie rondom het Oosterweeltracé zal niemand ontgaan zijn. In dwars 83 werd de lucht boven Antwerpen besproken en kwam naar voren dat de zorgen niet overtrokken zijn: Antwerpen ligt op een van de zwarte vlekken van Europa en het inademen van schadelijke gassen heeft ernstige gevolgen voor de gezondheid. Ondanks maatregelen worden Europese normen nog vaak overschreden.

Die bezorgdheid van Antwerpenaren werd weerspiegeld door het aantal enthousiaste vrijwilligers dat zich heeft aangemeld om een plantje op te halen. De onderzoekers hoopten op 500 deelnemers, dat aantal is verdubbeld. De deelnemers verzorgen hun plantje gedurende 2 maanden. Planten staan met hun bladeren rechtstreeks in contact

met de omgevende buitenlucht en accumuleren tijdens hun groei fijnstof. Na afloop komen de aardbeien op een beschuitje en gaan de bladeren naar het lab.

Daar kan door het achterhalen van het magnetisme van de bladeren een betrouwbare schatting worden gemaakt van de lokale uitstoot, deze bevat namelijk een bepaalde hoeveelheid ijzer. "De waarde die wij bekomen is een integratie van de vervuiling waaraan de plant is blootgesteld tussen de momenten van plaatsing en oogst (10 mei, nvdr.). Het geeft dus een betrouwbaar beeld van de vervuiling, aangezien het niet afhankelijk is van toevalligheden, bijvoorbeeld van langsrijdende bussen," legt professor Samson uit.

Nu wordt de luchtkwaliteit in Antwerpen door vier meetstations frequent gemeten. De lokale situatie blijft buiten beschouwing en kan sterk variëren, maar de huidige meetmethoden zijn te duur om op te schalen. Planten meten fijnstof net zo goed en zijn goedkoper. "Het voordeel van onze benadering is dat we een zeer groot aantal meetpunten hebben, waardoor we een gedetailleerd beeld kunnen verkrijgen van de fijnstofverspreiding in de stad." Het nijpende tekort aan informatie wordt dus met behulp van deze plantaardige meetstations opgevuld. "Wij hopen dit project regelmatig te kunnen herhalen om bijvoorbeeld de effecten van bepaalde maatregelen, zoals de lage-emissiezone die de stad Antwerpen wil instellen, te kunnen evalueren." ■

In augustus 2014 hopen de onderzoekers de gedetailleerde fijnstofkaart af te hebben.

sokken voor Sinterklaas

kinderarmoede in Antwerpen

Tekst: Laurens Timmerhuis & Stefanie Geukens

Beeld: Kristiaan D'Aout, Pierre Van Den Broeck, Theo Beck & Wim Rosiers

Antwerpen. Wie zich een middagje suf wil shoppen wordt op zijn wenken bediend, maar niet iedereen heeft het er breed. Achter de gevels van vele Antwerpse huizen kampen gezinnen met armoede: bezoeken van deurwaarders, geen verwarming in de winter of leningen voor schoolboeken zijn voor sommige kinderen een dagdagelijkse realiteit. *dwars* sprak met Ingrid Lieten, Minister van Armoedebestrijding, en Wim Van Lancker, onderzoeker aan het Centrum voor Sociaal Beleid, over de toenemende armoede in Antwerpen.

Volgens de kinderarmoedebaarometer is de kinderarmoede in Antwerpen relatief hoog in vergelijking met andere Vlaamse steden. Kunt u dit verklaren?

Ingrid Lieten In grote steden ligt het kinderarmoedecijfer doorgaans hoger. Volgens de cijfers van Kind & Gezin groeit 25,2 procent van de Antwerpse kinderen op in een kansarm gezin. Dat is een veel hoger cijfer dan de 10,4 procent kansarme kinderen in Vlaanderen in het algemeen. Armoede kan iedereen treffen: zaken als ziekte, een echtscheiding of werkloosheid kunnen iedereen overvallen. Soms is een kleine ingreep in het leven genoeg om in de armoedespiraal terecht te komen. Toch slaat armoede bij

sommige groepen harder toe: alleenstaande ouders, huurders, werklozen en personen van buitenlandse origine behoren tot de risicogroepen. Niet EU-burgers hebben vijf keer zo veel kans om in de armoede te belanden als EU-burgers. Grote steden trekken alle lagen van de bevolking aan en we vinden er dus ook veel mensen die tot deze risicogroepen behoren. Mensen van een etnisch diverse afkomst leven natuurlijk niet vanzelfsprekend in armoede, maar de kans daarop ligt wel hoger bij kinderen van een moeder van buitenlandse afkomst.

Er is een significante stijging van de kinderarmoede in België in de afgelopen jaren, terwijl België in vergelijking met andere Europese landen een vrij groot bedrag per kind uitgeeft. Hoe kan het dat de sociale zekerheid in ons land niet optimaal beschermt tegen kinderarmoede?

Wim Van Lancker De kinderarmoede is in België gestegen omdat er meer kinderen opgroeien in gezinnen waar er weinig gewerkt wordt, en omdat de uitkeringen minder genereus zijn geworden. De gezinnen die een uitkering ontvangen worden dus minder beschermd door de welvaartsstaat. Door de lagere uitkeringen lopen mensen die geen plek op de arbeidsmarkt vinden een hoger armoederisico. Daarnaast heeft de tewerkstel-

Armoede is geen probleem van persoonlijk falen, maar een probleem van verdeling

lingsgroei in de pre-crisisjaren er niet voor gezorgd dat het aantal kansarme gezinnen is afgenomen. Dit komt vooral doordat er een evolutie is geweest waarin gezinnen met één inkomen tweeverdieners zijn geworden. Bij deze ontwikkeling is de onderkant van de arbeidsmarkt achtergebleven.

Kunt u aangeven waarom de bestrijding van armoede bij kinderen van groter belang is dan bij (jong)volwassenen?

Lieten Wanneer we spreken over kinderarmoede, leggen we vooral de focus op de leeftijd van 0 tot 3 jaar. Onderzoek toont aan dat deze periode erg belangrijk is voor de ontwikkeling van de intellectuele, emotionele en sociale vaardigheden van kinderen. In deze leeftijdscategorie kunnen ze een achterstand oplopen die ze met zich meedragen voor de rest van hun leven. We willen daarom kinderen vanaf de wieg gelijke kansen bieden zodat ze zich beter kunnen ontplooien. Hierdoor wordt de kans dat ze later ook een kost voor de gemeenschap vormen kleiner.

Van Lancker We weten dat opgroeien in armoede voor kinderen nefaste gevolgen heeft voor hun cognitieve en sociale ontwikkeling, gevolgen die tot ver in de volwassenheid blijven doorwerken, en hoe jonger het kind, hoe hardnekkiger de gevolgen. De recente

stijging van de kinderarmoede is echter nog te pril om daar empirische gegevens over te hebben.

Kinderarmoede is dus een complex en breed probleem dat zich meestal op veel verschillende manieren manifesteert. Hoe moet het volgens u aangepakt worden?

Lieten Degelijk en duurzaam werk is de beste remedie tegen armoede. Werklozen en laaggeschoolden verzeilen gemakkelijker langdurig in armoede, evenals alleenstaanden en gepensioneerden. Daarnaast hebben kinderen in een gezin waar geen van beide ouders een job heeft geen positief rolmodel en wordt armoede zo vaak van generatie op generatie doorgegeven. Armoede is een netwerk van uitsluitingen. Dat betekent dat er op alle domeinen acties ondernomen moeten worden, ook op vlak van huisvesting, tewerkstelling van ouders en gezondheid.

Van Lancker Hulp aan ouders is niet het voornaamste middel om kinderarmoede te bestrijden. Je moet heel duidelijk inzetten op het verhogen van de laagste gezinsinkomens. We moeten de achterliggende oorzaak van kinderarmoede aanpakken en ervoor zorgen dat gezinnen voldoende middelen hebben om normaal te kunnen functioneren in de

Anita maakte de gevolgen van armoede als moeder van drie kinderen van dichtbij mee.

“Voor Sinterklaas probeerde ik altijd iets te geven, maar het was erg moeilijk. Schoolboeken en kleding kochten we tweedehands. Geld voor uitstapjes was er niet: we gingen naar het park. Mijn

kinderen hebben veel moeten missen, maar ze zijn wel bij de scouts geweest. Ik heb altijd gezorgd dat er iets in huis was, al moest ik zelf een boterham met choco eten. We woonden in huizen met onveilige elektrische aansluitingen en andere mankementen, in Borgerhout. Van mijn familie kreeg ik destijds geen hulp en

opvang was onbetaalbaar. Ik heb wel gemerkt dat de voorzieningen beter zijn geworden voor mensen in mijn positie. Ik wilde mijn kinderen zelf opvoeden en ik denk dat het is gelukt, want ze hebben het nu goed: ze werken allemaal.”

samenleving. Het heeft geen zin om ouders opvoedingstips te geven, als ze niet genoeg middelen hebben om die tips uit te voeren of als hun kind toch met een lege brooddoos naar school moet.

Een op de vier Antwerpse kinderen groeit op in een gezin dat onder de armoedegrens leeft

Denkt u dat een hervorming van de kinderbijslag gezinnen uit de armoede kan halen?

Van Lancker Er is veel wetenschappelijk bewijs voor de rol van de kinderbijslag in het bestrijden van kinderarmoede. De aanvulling op het gezinsinkomen kan een gezin boven de armoedegrens tillen. Bovendien kan men elke maand op het inkomen rekenen en dat is voor gezinnen die in armoede leven erg belangrijk. Uit onderzoek blijkt dat kindergeld over het algemeen wordt besteed aan zaken die de kinderen direct ten goede komen, zoals kledij, voeding, speelgoed en schoolmateriaal. Bovendien is de kinderbijslag erg egalitair georiënteerd, wat wil zeggen dat er heel weinig wordt ingezet op lage

inkomens. Het kinderbijslagbudget wordt vrij gelijkelijk over alle gezinnen verdeeld, ook over de gezinnen die het niet nodig hebben. Daarnaast blijkt dat de kinderopvang vooral gebruikt wordt door hogere inkomensgroepen en hooggeschoolde ouders, maar dat de lagere inkomens en de lagergeschoolden buiten de boot vallen. Terwijl het net die gezinnen zijn die er het meeste baat bij zouden hebben.

Lieten ieder kind is gelijkwaardig en krijgt daarom hetzelfde basisbedrag. Mijn partij (*sp.a, nvd.r.*) pleit voor een sociale toeslag bovenop het basisbedrag om de kwetsbare gezinnen extra te ondersteunen.

Wat zou u de ouders van (jonge) kinderen die in armoede leven op het hart willen drukken?

Lieten Ik zou hen ervan willen overtuigen om hun kinderen naar de crèche te laten gaan, ook als ze geen werk hebben en thuis zitten. Het creëert voor de ouders ruimte om werk te zoeken en het is goed voor de sociale vaardigheden en taalontwikkeling van de kinderen.

Van Lancker Dat ze zich geen schuldgevoel laten aanpraten. Armoede is geen probleem van persoonlijk falen, ook al maken mensen soms fouten, maar een probleem van verdeling. ▀

utopia in absentia

niemendal

Tekst: Sylvie Marie
Beeld: Lene Van Canneyt

Een gelauwerd schrijver of journalist blikt voor ons terug op zijn/haar studententijd. Over het verlies van jeugdige idealen en de teloorgang van naïeve onschuld. Sylvie Marie (1984) is dichteres, ex-huisdichter van Humo en gastcolumniste voor *dwers*.

Wat met de idealen uit mijn studententijd? De vraag is of ik er wel had. Ik geloof dat mijn ideaal toen vooral was erbij te horen. Geliefd te zijn, ik wilde dat mensen me graag zagen, dat vrienden op me wachtten bij het eten of aan de uitgang van cafés of fuifzalen. Dat ze me zochten als ik te lang op het toilet bleef. Ik vroeg me vaak af of er iemand aan me dacht. En wat die dan precies dacht. En of ik er iets aan kon doen, aan zijn of haar gedachten. Of ik ze beter kon maken, want ik wilde ze zo graag beter maken als ze slecht waren. Ik wilde niemand voor de voeten lopen, maar wel in vele harten zijn. En ik wilde ook, natuurlijk, een speciaal hart vullen, want ik was vaak verliefd. Of tenminste, dat maakte ik mezelf, achteraf gezien, graag wijs. Verliefdheid was een fantastisch tijdverdrijf en een prima gespreksonderwerp voor studenten. Het maakte je mens, menselijk, je kreeg er sympathie mee, en daar was het me om te doen. Liefde, affectie, vriendschap, warmte, geborgenheid. Dat, dat waren ze, mijn idealen.

Het gekke is dat ik me voor mijn wensen schaamde. Ik schaamde me rot. Ik vond mezelf zo'n zielig hoopje hunkering. En net daarom verdiende ik het allemaal niet. Ik was erg streng voor mezelf. Natuurlijk had dat met mijn opvoeding te maken, maar dat besepte ik toen niet. Wat ik dacht was: hoe kan iemand in hemelsnaam houden van zo'n niemendal als ik? Ik zag het als erg significant als niemand voor me aan tafel plaatsnam als we in een oneven gezelschap verkeerden. Ja, ik vond het verschrikkelijk alleen op straat te

lopen terwijl vrienden voor me arm in arm de weg aflegden. Ik heb niet vaker voor de spiegel gestaan dan in mijn studententijd. Mijn haren drogend, me schminkend, tandenpoetsend en nog eens, voor de zekerheid. Ik was zo'n lelijk wicht. Ik ben nooit zwaarder geweest dan in mijn studententijd.

Toen iemand, halverwege mijn studie, oprecht van me begon te houden, heb ik hem het eerste jaar ontzettend vaak op de proef genomen. Ik liet me van mijn slechtste kant zien, schreeuwde en tierde, alleen maar om te zien wanneer hij door de mand zou vallen en me bekennen dat hij inderdaad niet van me hield. Maar hij heeft het doorstaan, en een decennium later zijn we nog samen. Ik test hem niet meer, ik heb me bij zijn liefde neergelegd en hem oprecht de mijne laten zien. En ik weet nu ook dat ik mijn idealen van toen eigenlijk altijd al had, met wat minder krampachtigheid had het zelfs meer kunnen zijn.

En toch kijk ik vaak met nostalgie terug naar die tijd, omdat tegelijkertijd alles en niets evident was, het weinige wat ik van de wereld wist en de schaarse verplichtingen die ik had, lieten me toe om lang in bed te liggen en de dag in pyjama door te brengen, als een zieke, chattend op msn, teksten van Eminem vanbuiten lerend. Alleen aankleden om een pita te halen en dan weer wegzinken, en dan, uiteindelijk, alsnog een sms of ik toch niet nog 'iets kwam drinken'. Voor zo'n dagen koos ik niet als student, ze waren geen idealen, ze gebeurden gewoon.

Ik kan mezelf zo geen dag meer permitteren, ik zit vol conformismen. Zelfs als ik ziek ben, laat ik mezelf zo geen dag meer toe. Er zijn deadlines te halen, ik moet verwezenlijken, het huishouden wacht niet, niets wacht, dat weet ik nu. Ik weet dat veel te goed. ▀

survival of the QUICKES FA

publicatiedruk aan UAntwerpen

Tekst: Judith Buysse & Thibault Winants ■ Beeld: Carmen Wijnands

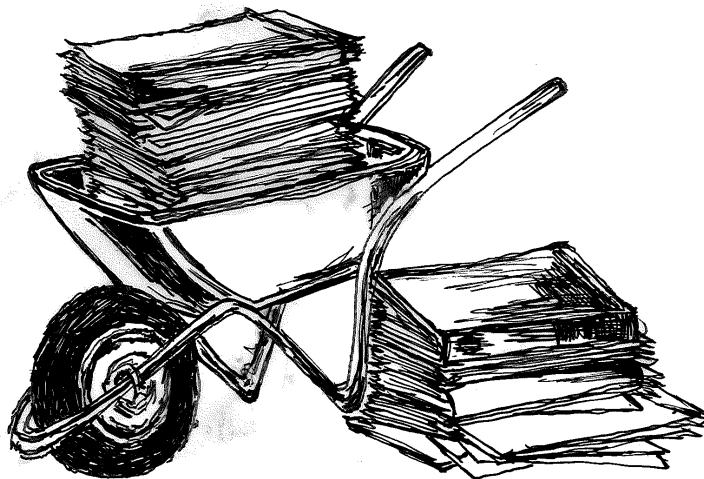
“Helpt academische papers wordt door niet meer dan drie mensen gelezen,” kopt De Morgen op 19 maart. Dat is alarmerend. Dat is frustrerend voor de hardwerkende student. Waarom nog bloed, zweet en academische tranen steken in een levenswerk waar uiteindelijk niet naar wordt omgekeken. Welkom bij dé problematiek die het hoger onderwijs de laatste maanden plaagt. Publicatiedruk aan Vlaamse universiteiten is de achilleshiel van de doctoraatsstudent. *dwars* mocht op audiëntie bij rector Alain Verschoren en het hoofd van de Onderzoeksraad van Universiteit Antwerpen, Jean-Pierre Timmermans, voor een verdere verduidelijking van het onderwerp.

“Publicatiedruk is zeker een reëel probleem, maar er bestaat wel een vorm van distorsie rond het onderwerp,” pleit rector Verschoren. Dat is zeker waar. Wie de kranten de voorbije maanden in de gaten gehouden heeft, werd enkele malen geconfronteerd met smalende artikels rond wetenschappelijk wangedrag, fraude en plagiaat. Zo werd Mart Bax, oud-hoogleraar aan Vrije Universiteit Amsterdam, op de plagiërende vingers getikt omdat hij ruim 60 artikels uit zijn duim zoog. Een maand daarvoor liep een Belgische reumatologe (*docente aan Universiteit Antwerpen en later aan Universiteit Leiden, nvd.r.*)

al tegen de lamp. Zij manipuleerde ’s nachts bloedmonsters om een door haar ontworpen test efficiënt voor te stellen. Voormalig Tilburgs hoogleraar Diederik Stapel fingeerde 55 van zijn publicaties. “Dat zijn extreme gevallen. Natuurlijk zijn deze gevallen van fraude onacceptabel. Er wordt zo een beeld geschetst van de academische wereld dat niet strookt met de werkelijkheid,” legt Timmermans uit. “Globaal gezien valt dat zeer goed mee. Dergelijke uitstekers heb je overal, niet enkel bij de druk om te publiceren. Als je ervoor kiest die extreme gevallen wel of niet mee te nemen in gegevenstabellen, is er inderdaad sprake van het ‘masseren’ van data. Bovendien zijn de opsporingsmethoden gemoderniseerd waardoor deze fraudegevallen direct gelokaliseerd kunnen worden. Het is logisch dat de cijfers hoger uitvallen dan vroeger door het hogere aantal publicaties.”

De werkdruk is er dus wel, de stress om te presteren. Die druk manifesteert zich echter op verscheidene vlakken die over het hoofd worden gezien. Het scheermes van Ockham typeert de huidige situatie, volgens rector Verschoren. “Niet enkel de student leeft onder die continue druk. Ook de professor leeft onder een vorm van spanning. De job van de professor wordt ononderbroken geëvalueerd. Controles uitgeoefend door de Vlaamse regering zetten ook het onderwijs als instituut op de helling. Daarnaast zijn er nog de

I : inside the CTORY

uitgevers die zo snel mogelijk een publicatie in handen willen krijgen." De klachten van onderzoekers over de publicatiedruk zijn zeer divers. Elk onderzoeksdomein heeft zijn publicatiecultuur. De correlatie tussen beide is zeer intens. Wie humane wetenschappen volgt, zal de druk om te publiceren minder aanvoelen dan iemand die zich verdiept in kankeronderzoek. "De tradities van exacte wetenschappen proberen we gescheiden te houden van de andere domeinen, zonder in te boeten aan kwaliteitslabels."

overraportering

Naast de uitgevoerde controle op de professoren zijn er nog andere drukpunten. Volgens Timmermans zijn het ook de overbodige selectiecriteria die ervoor zorgen dat men tijd moet inleveren. Tijd die anders veel constructiever benut zou worden. "Een curriculum vitae in 24 differente formaten doorsturen, is tijdverlies. Men staart zich dood op futiliteiten. Daarnaast heb je inderdaad de idee dat als een publicatie niet gelezen wordt, deze sowieso slecht is. Men concentreert zich in een heel vroeg stadium al op waar te publiceren." Waar te publiceren, is voor de exacte wetenschappen een uitgemaakte zaak. Wie publiceert in het gerenommeerde wetenschapsblad Nature kan gelukkig sterven. Nature

is de heilige graal. "Staar je daar niet blind op. Doctoraatsstudenten krijgen wekelijks een uitnodiging om te publiceren, daar zijn de kennisinstellingen als wetenschappelijke bladen bij betrokken. Het gevaar schuilt in de commercialisering en uitbuiting van de publicatiehandel." De maffia van de publicatie loert achter elke hoek. De beoordelingscriteria voor wetenschappelijke publicaties worden daarom ook langzamerhand aangepast. In de vorige versie waren vier criteria opgenomen: wetenschappelijke kwaliteit, maatschappelijke relevantie, toekomstbestendigheid en productiviteit. Het is die laatste die waarschijnlijk geschrapt zal worden.

Zolang ik iets te zeggen heb, zal ik me tegen het verhogen van inschrijvingsgeld verzetten - Alain Verschoren

Natuurlijk heeft geld er ook veel mee te maken. In dwars 85 werd er al gesproken over de aanpassing van het financieringsdecreet. De concurrentie tussen de universiteiten is moordend. Elke universiteit wil een zo groot mogelijk stuk van de financiële taart, maar

heeft een panische angst dat de universiteit in de toekomst minder geld zou ontvangen. Alles hangt af van de financiële beleidskeuzes die worden gemaakt. De rectoren van de Vlaamse universiteiten staan voor een dilemma. "Daarin moet ook een nuance gelegd worden," meent rector Verschoren. "Dat matteüseffect leeft in elke universiteit. De vrees dat er minder zal worden geïnvesteerd in de universiteiten. De middelen die we hebben, trachten we optimaal te benutten. We zijn geen fabriek, maar geld heeft een universiteit altijd nodig." "Let wel, de situatie is gewijzigd ten opzichte van vroeger," debiteert Timmermans. "De concurrentie vanuit het buitenland is enorm toegenomen. We hebben de verantwoordelijkheid om jonge vorsers te begeleiden en ze ervoor te behoeden onder de druk te bezwijken. Ze kunnen hier aan de slag en het salaris is veel aantrekkelijker." Daarenboven moet het concept doctoraat ook verfijnd worden. Volgens rector Verschoren kan men een onderscheid maken tussen twee types. Aan de ene kant ligt het zwaar, academisch en grensverleggend onderzoek. Aan de andere kant van het spectrum liggen de professionele doctoraten, die zich toespitsen op een meer toegepaste aanpak. "Wie voor een doctoraat gaat, hoeft niet per se professor te worden. Van de 14 doctoraten kan er maar een professor worden. Een wetenschappelijke carrière opbouwen, is maar voor 20 procent weggelegd."

Van de 14 doctoraten kan er maar een professor worden - Alain Verschoren

speerpunten

De verantwoordelijkheid om jonge vorsers te ondersteunen is een van de prioriteiten van de Onderzoeksraad, waar Timmermans de leidinggevende functie bekleedt. "Het is aan ons om een onderzoeksbeleid uit te stippelen. Om een strategie te bepalen zodat we als universiteit alle mogelijke middelen in kunnen zetten met de basisfinanciering die we ontvangen. Daaronder vallen natuurlijk de kosten van de werking van de universiteit en 25 procent van ons universiteitsonderzoek. Het grootste bedrag wordt vanuit het Bijzonder Onderzoeksfonds, het intern financieringskanaal van de universiteit, bepaald en behandeld. Van projecttypes tot de doctoraatsprojecten tot toegepast onderzoek."

Het is dit speerpuntenbeleid dat het fundament vormt voor de bewerkstelling van de publicaties. Niet enkel het publicatiebeleid, maar Universiteit Antwerpen als onderwijsinstelling *tout court*. Elke euro wordt zo optimaal mogelijk besteed. Wat steek je in het onderzoeksbeleid? Wat haal je eruit?" Het is dus niet omdat Universiteit Antwerpen niet het hoogste aantal publicaties haalt, dat ze daarom ook niet zo productief is in vergelijking met collega-universiteiten.

inschrijvingsgelden

Als het over subsidiëring gaat, wordt er altijd gefluisterd over een verhoging van de inschrijvingsgelden. Daar hebben de Vlaamse rectoren een duidelijk standpunt ingenomen. "Zolang ik iets te zeggen heb, zal ik me daartegen verzetten," oppert rector Verschoren. "We gaan ons niet laten verleiden door hele hoge studentenleningen. Het inschrijvingsgeld is lachwekkend laag bij ons, maar ons onderwijs is niet lachwekkend qua niveau. Wat betekent verhogen? Is 300 euro een perfecte balans? Neen, want dat kan voor sommige gezinnen een serieuze rem zijn. Uiteindelijk kun je daar niet meer professoren mee te krijgen. Dan moeten we het plafond van het inschrijvingsgeld naar 2.000 euro verplaatsen en dat willen we niet." Hierin vinden we een punt van onenigheid tussen rector Verschoren en Timmermans. "Een ander systeem zou beter zijn. Het zoeken naar een alternatief is nooit makkelijk."

"Een toegangstest is, hoewel men het tegendeel beweert, een goede en democratische manier om geld te besparen," volgens rector Verschoren. "Als je van eenvoudige komaf bent moet je stoppen. Mensen van betere komaf krijgen meer kansen. Met zo'n test kost het de universiteit ook minder. Anders is het ook voor de universiteit moeilijk te investeren in de toekomst." Een versoepeling om over te stappen. Een betere begeleiding om over te schakelen van een universiteit naar een hogeschool. Daar schiet het hoger onderwijs ook tekort. Het is deze zonnepanelenretoriek die de basis vormt voor het debat rond inschrijvingsgeld. Niet enkel rector Verschoren is gekant tegen de verhoging van de inschrijvingsgelden. De rectoren van alle Vlaamse universiteiten kanten zich ertegen hoger inschrijvingsgeld. "Ik ben absoluut tegen een verhoging van inschrijvingsgeld, maar wel voor een mogelijk alternatief." ■

PRESENTATOR VAN DE QUIZ:
CHRISTOPHE DEBORSU
MET
LIVE MUZIEK

WANNEER?
1/4/2014

WAAR?
TEATERCAFÉ

@
(HOOGSTRAAT 12
2000 A'PEN)

HOELAAT?
20:00

HOOFDPRIJS:
EEN VERBLIJF IN DE
FRANSE ALPEN

INSCHRIJVEN?

STUUR JE PLOEGNAAM
MET PLOEGLEDEN DOOR
NAAR
CONTACT@DWARS.BE

dwars
Studentenblad | Universiteit Antwerpen

QUIZ

OPENINGSSTOET

SKINNY DYNAMITE

DE WEEK VA

TD-PENSIONNÉ

THE BEATLESS

AN

JAMSESSIES

SLICKNICK
AND THE CASINO
SPECIAL

CA MAR
LA TES

CREAM COLORED
PONIES

Beeld: Elise Cavens

Erwin Mortier publiceert deze maand zijn vijfde roman, *De spiegelingen*. *dwars* sprak hem over zijn nieuwe boek, over zijn jeugd en zijn homoseksualiteit, over literatuur en kunst.

schrijven is spreken en zwijgen tegelijkertijd

Tekst: Maurits Chabot ■ Beeld: Maurits Chabot & Hakan Çakaloz

Erwin Mortier

“Ik zou ook gelukkig zijn met het anoniem verspreiden van werk. Ik heb het niet nodig om ‘Erwin Mortier’ te zijn of op de kافت te hebben. Het ergste dat mij zou kunnen overkomen, is dat ik er op een dag van overtuigd ben dat ik werkelijk Erwin Mortier ben.” Het blijft even stil. “Vind je het erg als ik een sigaret opsteek?” Hij rolt zijn sigaretten zelf. Driemaal per dag, evenredig over de dagdelen verdeeld. Hij kijkt me over de aansteker aan terwijl hij de eerste trekken neemt. “Ik had eigenlijk een kom soep voor je willen koken, maar dat is er door het vele werk helaas niet van gekomen. Ik schenk je echter graag koffie in.”

We zijn in Drongen, in de zitkamer bij Erwin thuis. Het vertrek wordt door glazen schuifdeuren gescheiden van zijn werkkamer. Daar, achter die glazen deuren, gaat het geelwit gestreepte behang grotendeels verscholen achter hoge houten boekenkasten, en zo te zien is het er altijd herfst: overal liggen vellen, papieren en schriften. Het was de afgelopen maanden de kraamkamer van zijn vijfde roman, *De spiegelingen*.

spiegelingen

Erwin Mortier *Godenslaap* was op een dieper niveau een boek over taal: hoofdpersoon Helene vraagt zich erin af wat ze met woorden kan. *De spiegelingen* is gegroeid rond haar broer, Edgard. Hij is een personage waarvan ik veel meer hield dan Helene, dat ik een beetje een ‘teringwif’ vond. Edgard komt gehavend uit de loopgraven, zoekt voor zijn kwetsuren beschutting bij zijn minnaars en probeert aan de geschiedenis te ontkomen. *Godenslaap* ging over de mogelijkheden van taal en herinnering, *De spiegelingen* meer over taal en verlangen. Het is een boek waarin ik heel bewust van mannen uitga en de mannenliefde betrek. Edgard is sensueel en heeft geen problemen met zijn seksualiteit, maar het drukt zwaar op hem dat hij een relatie heeft gehad met de man van Helene, die misschien biseksueel is. Edgard wil die persoon vatten en begint notities te maken — dat groeit uit tot *De spiegelingen*. Het boek bevat allerlei spiegeleffecten voor wie *Godenslaap* kent. Tegelijkertijd deze titel omdat er spiegelingen in zitten naar ons; onze verlangens en levensverhalen die afgebroken worden. Het is dus heel fragmentarisch; een flonkerend geheel van brokstukken. En bij mij jeuhte het erg om eens een mannelijke sensualiteit te laten weerklinken, wat in deze tijd niet slecht is, als je ziet hoe wereldwijd de herenliefde onder druk staat. Dat raakt me.

herenliefde

Mortier Als je verlangens of affecties enigszins buiten de sociaal geaccepteerde scenario’s vallen, verscherpt dat je blik en observatievermogen. En het geeft je een zeker buitenstaandergevoel. Het maakte mij ervan bewust dat de mens meer is dan de definities waar hij zich in wil wringen. De mens is een nieuwsgierig wezen, maar het menselijke verlangen wil men toch heel duidelijk temmen. Het kan een geruststelling voor iemand zijn zich het etiket ‘hetero’ toe te eigenen en mogelijke andere gevoelens weg te moffelen. Ik denk dat de werkelijkheid veel meer schakeringen heeft. Homoseksualiteit vergt ook creativiteit: er liggen geen scenario’s klaar. Je moet in feite à la Sartre de liefde opnieuw uitvinden, een creatief gegeven. En als je van de heren bent, is er niet de mogelijke context van nageslacht, die voor veel mensen ook een soort vangnet is. Daar moet je zelf aan bouwen. Je moet in feite je eigen familie samenstellen.

Er verschijnen veel boeken van mensen die ideeën hebben: journalistiek met kleren aan, sociologie met een hoed op

Ik denk niet dat homoseksualiteit volledig geaccepteerd is in België. Als ik jonge mannen spreek, krijg ik soms de indruk dat het gevoeliger ligt dan vroeger. Zij zitten ermee in de knoei op een wijze die ik nooit gekend heb. Ik ben in de jaren zeventig opgegroeid, waarin er openheid was. Mijn geaardheid heeft mij nooit problemen gegeven. Het ironische is dat nu alles wettelijk is geregeld, we kunnen allemaal trouwen en zelfs adopteren, terwijl er op het vlak van mentaliteit een terugslag is. Het huwelijk is geënt op het man-vrouwmodel, daar gaat een normerende druk vanuit. Ik ben ervan overtuigd dat de dynamiek tussen man-man anders is dan die tussen man-vrouw. Verder ben ik sterk aanhanger van de uitspraak “*il n’y a pas des rapports sexuelle*” van psychoanalist Lacan: seks is altijd een soort moeizaam geploeter. Ook is het absoluut heel mooi, misschien zelfs het mooist van al, in het onzekere ook. Verlangen is ook een zintuiglijke manier om kennis op te doen. Hoewel het goed is dat alles nu open en bespreekbaar is, lijkt het door seksuologen en seksueel advies alsof het allemaal vlotjes gaat, terwijl de intimiteit, het fragiele en het vrolijke geklungel natuurlijk ook heerlijk is. ▣

vruchtwatertaboe

Mortier Ik heb het geluk gehad op te groeien in een goed huwelijk. Er waren geen spanningen, ook niet tussen broers en zussen. Mijn groot- en overgrootouders woonden in mijn vroege kinderjaren vlakbij. Als kind werd ik daardoor grootgebracht in een narratief geheugen, in een verhalenuniversum dat je eigen kleine minigeheugen ver overstijgt. Een boel mooie verhalen, maar de familie had ook taboes. Ik ben ondergedompeld in een vruchtwater van verhalen dat paradijselijk is, maar ook zijn bittere, donkere kanten kent. Bijna alle belangrijke historische thema's in ons land worden trouwens gekenmerkt door een groot onvermogen om erover te praten. Daar moeten we mee in het reine komen. De hele Duitse geschiedenis en collaboratie zit eigenlijk nog steeds muurvast. Daar getuigt het succes van partijen als de N-VA ook van, die zijn rechtstreekse erfgenamen van dat donkere Vlaamse verleden. Dat ettert maar door. België is het vaderland van de *non dits*, de taboes. Daar stuit je voortdurend op. Mijn hang naar het schrijven is deels geworteld in het beladen familieverleden aan moeders kant, mijn debuutroman *Marcel* gaat erover. Mijn grootoom was twintig en ging in dienst bij de SS. Zes maanden later is hij aan flarden geschoten door Russische granaten. Hij werd daar begraven, later

Ik ben ondergedompeld in een vruchtwater van verhalen dat paradijselijk is, maar ook zijn bittere, donkere kanten kent

heeft Stalin de Duitse oorlogsgraven laten platwalsen. Dat was het dan, er is zelfs geen graf meer. Als kind ving ik flarden op van dat verleden waar mijn grootouders zich voor schaamden, terwijl er ook een soort geknakte trots was. Ik zoog het allemaal op. Er was een hele kluwen van emoties. Ze hebben de rouw nooit publiekelijk kunnen uiten. Rouw is ook een soort verhaal: het vergt het uitrekken van je narratieve weefsel en het op een andere manier aaneenweven in je levensroerselen. Dat alles zit verweven met het verdriet van België en het deel van het Vlaamse verleden dat aanknoping zocht met het nazisme. Wat mij interesseerde was het hoorbaar en voelbaar maken van het littekenweefsel rond die afwezigheid, die kluwen van niet uit te klaren gevoelens. Het is ook een manier om toch iets te maken van die geschiedenis. Je zou kunnen zeggen dat ik door het schrijven de oplossing heb gevonden om ermee om te gaan. Want schrijven is spreken en zwijgen

tegelijkertijd. Je verheft als schrijver de werkelijkheid om bepaalde aspecten ervan bloot te leggen, voelbaar of hoorbaar te maken. Dat geldt sowieso voor kunst. Lezen en schrijven maken mij vollediger. Op zijn ouderwets gezegd: kunst vergroot onze ziel, het voegt aan het boek van onszelf stiekem allerlei bladzijdes toe.

Ik heb een soort terughoudendheid omdat ik veel prikkels opvang, maar elke schrijver kent het eeuwige dilemma tussen schrijven en leven. "Schrijven mag niet dieper in de zee des levens waden dan tot de navel," zei Flaubert. Ik begrijp de spanning wel, maar ik houd ontzettend veel van het leven, dus na een tijd schrijven wil ik ook gewoon de branding van het leven rond mij voelen spoelen, de morsigheid en de liederlijkheid, en alles wat je maar wilt. Het moet elkaar in evenwicht houden.

Literatuur

Mortier Er verschijnen veel boeken van mensen die ideeën hebben: journalistiek met kleren aan, sociologie met een hoed op. Het literaire is alles wat dat niet is. Ik heb nogal een negatieve definitie van wat literair is. Dat heeft te maken met het moderne van de modernere letteren, waar ik ruwweg twee sleutelmomenten in zie. Enerzijds de ontwikkeling van het poëtische personage, de 'lyrische ik' als iemand die van zichzelf geen eigenschappen heeft. Lyrisch bewustzijn wordt gedefinieerd als totale openheid en verwelkoming van anderen. Een tweede sleutelmoment situeert zich in het proza en daarbij past Flaubert als icoon. Hij zei dat er geen verheven of platvloerse onderwerpen zijn: de stijl zelf is een absolute manier om de dingen te beschouwen. Dat liet hij zien in *Madame Bovary*: het leven van een eenzame, smachtende doktersvrouw in de provincie is evenzogoed materie voor literatuur als het leven van een koning, hertog of held. Ieder boek moet in de manier waarop het geschreven is zijn eigen noodzaak en pregnantie vestigen.

De literatuur evolueert en rukt zich los uit haar traditionele maatschappelijke en sociale verbanden en hiërarchieën om volledige zelfbeschikking op te eisen. Tegelijk weigert ze om zich door externe factoren te laten definiëren. Het moderne schrijven laat zich zo door een grote onbepaaldheid funderen. Daar komt volgens mij die steeds terugkerende roep naar letteren uit voort dat het de straat op moet om zich te mengen in politiek-maatschappelijke debatten. Als je dat doet, reduceert het de impact van kunst direct

tot de hete hangijzers van het ogenblik zelf, terwijl kunst heel geleidelijk, sluipend en accumulatief werkt, naar het individu en niet naar groepen. Als de politiek de kunst van het onmogelijke is, is de kunst de politiek van het onmogelijke proberen. In feite formuleer je mogelijke bestaansvormen die misschien ooit tot iets leiden.

Ik zie een roman als een wereld die leeft en bestaat op zichzelf en die de lezer in zich opzuigt. Literatuur speelt zich volgens mij af in het niet op te lossen spanningsveld tussen het oordeel en de aanhalingstekens die de grote geschiedschrijving maakt en de duizen-

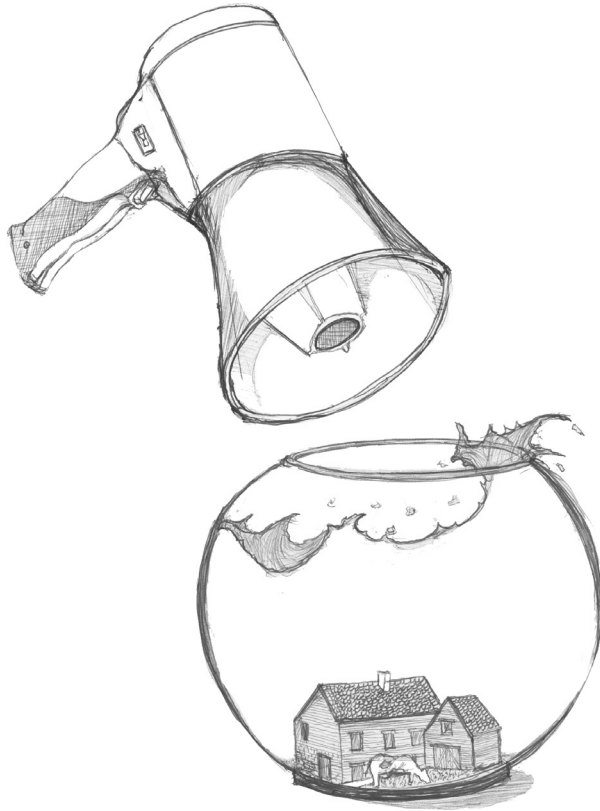
den nuances die er liggen op het individuele vlak. Ik vind het interessante literatuur om de singulariteit van levens weer te geven. Proza symboliseert de grond van beschaving; het imaginaire gesprek met het verleden. Poëzie is een soort bad van de eeuwige jeugd waarin de taal zich kan onderdompelen en betekenissen kan afstoten of weer aantrekken. Ik speel met de gedachte ooit al mijn poëzie te bundelen, en het als titel deels ironiserend 'Woordenboek der Toekomstige Betekenissen' te geven. Poëzie is het vernieuwende aan de taal, het formuleert metaforen die een soort toekomstigheid aanduiden. Dat zijn volgens mij de twee polariteiten waarbinnen het schrijven zich situeert.

Literatuurwetenschappen en journalisten benaderen het boek te cognitief: het scheppen van een roman is een kunstwerk. Ik zeg als boutade soms dat ik de hoer van mijn verbeelding ben. Ik krijg heel veel prikkels; een vloed van indrukken. De meest volledige manier waarop ik daar iets mee kan, is via kunst en schrijven.

ziekte voor rare mensen

Mortier Mijn grootouders hadden een rijkelijk gevulde bibliotheek. Mijn grootmoeder nam me vaak mee naar musea. Mijn vader bracht ons al jong naar de bibliotheek en gaf ons een muziekstudie. Dat sloeg enorm aan. Maar vanuit het klassieke onderwijs gold ik als een probleemgeval en kreeg ik geen respons op datgene waar ik mee bezig was. Er heerste een kleinburgerlijke visie op kunst: de docenten vonden het leuk om een schilderij boven de kast te hangen, maar het idee dat je daar zelf een levensvervulling in zou kunnen vinden, dat vonden ze écht buitenaards. Op de middelbare school werd kunst gezien als een ziekte voor rare mensen.

Ik zou studenten op het hart willen drukken zich niet te veel door hun onzekerheid te laten leiden. Als je jong bent, begin je van alles en komt er veel op je af. Je doorgrondt jezelf misschien nog niet helemaal. De neiging om dan dicht te slaan en je aan allerlei zekerheden vast te klampen is groot. Probeer te genieten van wat de dag brengt. Sommigen denken: ik moet nog zoveel doen, die stapelen van alles op en lopen vast. Je moet een beetje slordig kunnen leven. Probeer een elementaire blijdschap in stand te houden. En als je wilt schrijven: heel veel lezen, dat scherpt je blik en het voedt. Verlies je niet in wat andere theoretici en stuurlui aan wal beweren over hoe er geschreven moet worden. Er zijn geen regels. Het belangrijkste is focus hebben: focus op wat je kwijt wilt. ■

dwars neemt een loopje met

violist Yossif Ivanov

Tekst: Stefanie Geukens ■ Beeld: Ellen van Steen

Door de stad heen flaneren is meer dan geschiedenis alleen. Onze redactie houdt een rondsletterende tête-à-tête met een individu dat zijn hart verloren heeft aan Antwerpen. Topviolist Yossif Ivanov ziet zichzelf meer als *citoyen du monde* dan als Antwerpenaar, maar terugkeren naar 't Stad is voor hem elke keer een nostalgische trip. Op 27-jarige leeftijd heeft hij een indrukwekkend palmares opgebouwd en reist hij de wereld rond met zijn Stradivarius. Het begon allemaal toen hij tweede werd in de prestigieuze Koningin Elisabethwedstrijd op amper 18-jarige leeftijd. Op het ritme van zijn stappen keren we terug in de tijd en voert hij ons mee naar zijn jeugdijaren.

Elke zaterdag wordt het Theaterplein overgenomen door *foorkramers* die met luide stem hun kleurrijke en exotische waren aanprijzen. Het was daar dat vader Ivanov jaren geleden de eerste viool voor zijn zoon kocht. "Mijn vader is violist en ik ben altijd gefascineerd geweest door het instrument. De boog leek op een trein die over de snaren, het spoor, van de viool reed. Toen ik vijf jaar was, heeft mijn vader op deze markt mijn allereerste viool gekocht voor 1.500 frank."

lagere schooltijd

Aan de Frankrijklei ligt het Onze-Lieve-Vrouwecollege, zijn voormalige lagere school. Die school liet hem toe elke maand een week afwezig te zijn om in Duitsland vioolles te volgen. "In vergelijking met andere kinderen van mijn leeftijd, was ik zeker niet de beste violist. Als ik aan wedstrijden deelnam, won ik nooit. Mijn vader vond zelfs dat ik niet zoveel talent had. Na mijn schooltijd oefende ik elke dag nog drie tot vier uur viool. Zeker niet altijd met evenveel zin. Ik ben heel dankbaar dat mijn ouders en mijn school mij altijd hebben gesteund. Zonder hen was ik nooit zo ver geraakt." Op zijn veertiende stopte hij met school om zijn diploma via de middenjury te halen. Zo had hij meer tijd voor muziek.

Elk concert is een nieuwe uitdaging. Je bent maar zo goed als je laatste optreden

"Achteraf gezien ben ik blij dat het op deze manier is gegaan, maar het was soms zwaar. Geen enkel kind werkt graag elke dag zoveel uur na schooltijd. Ik kon vaak niet meegaan met vrienden wanneer ik dat wilde. Het leven van een muzikant kan eenzaam zijn. Soms was ik het gewoon beu en had ik geen zin meer om te spelen. Maar de muziek zelf hielp mij er doorheen. Het is een privilege om die fantastische muziek te kunnen spelen. De mindere kanten neem je er gewoon bij. De jarenlange slavenarbeid en opofferingen zijn het waard geweest. Ik ben blij dat ik kan leven van wat ik graag doe, dat geeft mij motivatie. Als ik geen solist had kunnen worden, was ik ook blij geweest om gewoon in een orkest te spelen. Ik heb altijd ambitie gehad, maar het was nooit mijn doel om te staan waar ik nu sta."

eerste concert

Ook de Koningin Elisabethzaal is voor hem een symbolische plaats. Hier heeft hij op zesjarige leeftijd voor het eerst als solist met orkest gespeeld. "Het concert was niet speci-

aal, gewoon een paar simpele melodietjes. Toch heb ik het gevoel dat hier mijn carrière begonnen is. Ik heb altijd een haat-liefdeverhouding met het podium gehad. Het is nooit evident om voor een publiek te staan. Het brengt enorm veel stress en werk met zich mee. Elk concert is een nieuwe uitdaging. Je bent maar zo goed als je laatste optreden."

Viool spelen is niet Yossifs enige passie, ook cinema kan hem bekoren. "Als ik geen violist was geworden, had ik graag in de filmbranche gewerkt. Regisseren of scenario's schrijven spreken mij erg aan. Misschien kan het nog, als ik de viool ooit moe ben. Toen ik klein was, was ik een grote fan van films met Arnold Schwarzenegger. Mijn kamer hing vol met posters van hem. Voor mij moet het niet altijd de serieuze Europese cinema zijn, ik hou van allerlei genres. Ik wil alle nieuwe films zien, het is een passie van toen ik nog heel jong was."

muziekwereld

Het cliché van de klassieke muziek is dat het een heel afgesloten wereldje is. Met zijn ensemble Trilogy speelt hij samen met twee andere klassieke violisten ook populaire en filmmuziek buiten het klassieke repertoire. "Daarmee proberen we ook de tieners warm te maken voor klassieke muziek en hen naar concerten te lokken. Als ze zoiets te horen krijgen, kan dat voor een kiem zorgen waaruit de interesse verder kan groeien. We willen het brede publiek laten horen dat je met een viool ook andere dingen kan dan stukken van Mozart spelen."

Zijn ouders verhuisden dertig jaar geleden vanuit Bulgarije naar Antwerpen omdat zijn vader als concertmeester bij de Filharmonie aan de slag kon. Hij verhuisde naar Brussel toen hij er op zijn drieëntwintigste professor werd. "Ik ben daar gaan wonen omdat het veel gemakkelijker is om van daaruit te reizen. Daarenboven blijft Antwerpen vlakbij. Door mijn vele reizen heb ik niet het sterke nationalistische gevoel gecreëerd dat zoveel anderen hebben. Met mijn ouders spreek ik Bulgaars, met mijn broer en vrienden Nederlands of Frans. Ik voel me geen Antwerpenaar of Brusselaar, eerder een *citoyen du monde*. We zijn *tous les mêmes* zoals Stromae zegt. Waar we ook vandaan komen, we zijn allemaal hetzelfde. Met dezelfde vragen en problemen." ■

het marktsegment

de Krimcrisis

Tekst: Jonas Thys & David van der Laan
Beeld: Senne Claes

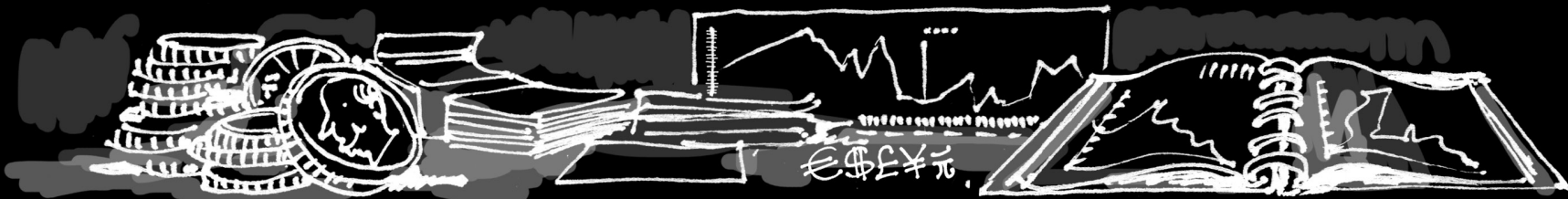
Iedere maand laat Capitant, de studentenvereniging die studenten inleidt tot en begeleidt naar de financiële markten, economische en financiële onderwerpen aan bod komen in het Marktsegment van *dvars*. Deze rubriek gidst je door het beursnieuws heen, zonder vast te lopen op de moeilijke en ingewikkelde concepten. Hier worden ze uitgelegd in mensentaal.

Sinds kort is ons vocabularium weer een allitererend begrip rijker: Krimcrisis. De opstanden en rellen die eind 2013 ontstonden in de Oekraïense hoofdstad Kiev, hebben zich eind februari uitgebreid naar het schiereiland Krim. De pro-Russische meerderheid op dit schiereiland stond fier achter de machtswissel die een prowesterse regering tot stand bracht. Het behoeft geen betoog dat Rusland deze situatie van op de eerste rij nauwgezet opvolgde. Het duurde dan ook niet lang voordat de Russen vanaf de tribune mee het veld introkken en de term Krimcrisis geboren werd. De angst voor Wereldoorlog III sloeg de wereld om de oren. Zover kwam het nog niet, maar de wereld kijkt alvast met een bang hart toe. Ook op de beurs heerst eenzelfde spanning.

wereldoorlog III

Gebeurtenissen op de mondiale schaal hebben traditiegetrouw een impact op de beurskoers. Beleggers staan wantrouwig tegenover situaties die ze niet kunnen inschatten en dus veel risico dragen. Vaak proberen beurzen zichzelf hiertegen te beschermen door te sluiten. Zo ging de New York Stock Exchange (NYSE) na de aanslagen van 11 september door de knieën. Enkele andere beurzen sloten de deuren uit vrees voor volgende aanslagen. In een poging de financiële crisis af te weren, kondigde de Federal Reserve aan om alles in het werk te stellen om te voldoen aan de liquiditeitsvereisten van de financiële markten. Dat deze woorden effect hadden, moge blijken uit het feit dat de eerstvolgende crisis zich pas 6 jaar later voltrok.

Een interessante vraag die we ons nu kunnen stellen is in hoeverre de situatie van toen lijkt op de huidige. Sinds de militaire provocatie van Rusland heeft de beurs meer en meer interesse in de verwickelingen op de Krim. In de eerste plaats komt dit door de nauwe economische banden die beide landen nog met elkaar hebben. Vooral Oekraïne is sterk afhankelijk van Rusland voor het welzijn van haar economie. Zo is er het voordelige gascontract, waarmee Oekraïne goedkoper aan gas kan geraken dankzij Russische pijpleidingen. Daarnaast is Rusland nog steeds de belangrijkste handelspartner van Oekraïne voor zowel import als export. Hoewel Oekraïne ook voor Rusland een significante economische rol speelt, is het voor Rusland meer te doen om de strategische locatie van Oekraïne en dan specifiek die van de Krim. In de stad Sebastopol ligt immers de Zwarte Zeevloot van de Russische marine. Nu de Republiek niet meer in handen is van de Russisch-gezinde Janoekovitsj, wil Rusland deze positie waarborgen.

Sartre, Orwell en Poetin

Jean-Paul Sartre, vader van het existentialisme, zei ooit dat wanneer de rijken oorlog voeren, het de armen zijn die sterven. Het is net om deze reden dat een militaire interventie in de Krim niet raadzaam is.

Op 1 maart 2014 verkondigde Poetin dat Rusland het recht had binnen te vallen bij buurland Oekraïne. In de woorden van George Orwell: *“War against a foreign country only happens when the moneyed classes think they are going to profit from it.”* Wanneer men de elite in een positie kan plaatsen waarin een invasie gelijk komt te staan aan een enorme economische terugslag, kan oorlog vermeden worden.

De angst voor Wereldoorlog III sloeg de wereld om de oren

De G7 zal sancties opleggen aan Rusland en diens elite, zoals reisverboden en de bevrozing van gelden die in Europese banken geparkeerd staan. De sancties zijn een poging dit conflict op te lossen zonder verdere militaire escalaties.

Voornamelijk door de overweldigende greep die de staat heeft op de Russische media blijft de publieke opinie over het algemeen lijnrecht achter het plan om de Krim te annexeren staan, maar het Westen gelooft dat de sancties tegen de Russische elite diens steun aan Poetin kunnen ondermijnen.

aanhoudende kapitaalvlucht

In de afgelopen twee weken verloor MICEX Index, de Russische aandelenindex, ruim 16 procent van zijn waarde en steeg de rente op Russische obligaties noodgedwongen van 5.5 naar 7 procent. Deze renteverhoging werd doorgevoerd met het oog op het behouden van de financiële stabiliteit en het inperken van de risico's met betrekking tot inflatie. Geschat wordt dat sinds het begin van dit jaar de kapitaalvlucht uit Rusland de \$45 miljard al is gepasseerd. De voormalige Russische minister van Financiën, Alexei Kudrin, schatte dat verdere sancties vanuit het Westen de kapitaalvlucht tot \$50 miljard per kwartaal zouden kunnen opdrijven. Renaissance Capital, een vooraanstaande Russische investeringsbank gespecialiseerd in *'high-opportunity emerging markets'*, schat dat de kapitaalvlucht dit kwartaal de \$55 miljard zal overstijgen. In 2013 was dit bedrag voor het gehele jaar \$63 miljard.

Op economisch vlak heeft Poetin veel te verliezen bij een oorlog. De aanhoudende kapitaalvlucht zet deze tendens verder voort en mogelijke investeerders houden de boot af. Zolang dit spanningsveld bestaat, zullen de beurzen wereldwijd blijven reageren op nieuws over de Krimcrisis: een allitererend begrip om op de voet te volgen. ▀

vermoeden. De straten eromheen doen de sfeer wel eer aan: Amerikadok, Letland-, Litouwen- en Siberiastraat. Jawel, Antwerps havengebied. Hoe daar te komen? Een Tomtom in woorden: begeef je ten noorden van het MAS, passeer de Waagnatie en het Red Star Line Museum, stuit op het Hitchcock—wpsychohuis van 'Open Air Antwerp', rijd over de Royersbrug en denkbeeldig hoort u "Bestemming bereikt".

Rechts van de weg staan de havenpaleizen, links glooit een ogenschijnlijk onbeduidende heuvel. Onder dit groene masker ligt het restant van het militaire bolwerk Noordkasteel. In 1812 werd op deze plek in opdracht van Napoleon Bonaparte 'Fort Ferdinand' gebouwd: een vesting die het noordelijke deel van de stad en de doorgang op de rivier diende te bewaken. In 1862 werd Fort Ferdinand onder bevel van Henri Brialmont vervangen door het Noordkasteel. Dit militaire bouwwerk was het laatste bastion van de fortengordel, een ring van citadels die door Brialmont van 1858 tot aan zijn dood in 1903 rond Antwerpen werd aangelegd. Noordkasteel was een kasteel met kapsones: het fort had vijf fronten van elk 300 meter lang, omringd door een hoofdgracht van 40 meter breed, met daar weer omheen een extra voorgracht.

Antwerpen centraal

Tekst: Maurits Chabot ■ Beeld: Maurits Chabot & Basia Dajnowicz

Redactielid Maurits neemt de lezers mee op zijn stedelijke speurtocht door Antwerpen. Op een persoonlijke manier brengt hij bijzondere plekken die normaal aan de aandacht ontsnappen in kaart.

Plots sta je oog in oog met twee in de lucht rijzende havenpaleizen. Het ene gebouw heeft door de twaalf betonnen buizen een 'kerncentralelook', de ander is van boomschors-bruin baksteen en circa veertig meter hoog. *Société anonyme des magasins à grains d'Anvers* meldt de koperen plaat op het gebouw. Aan de kade wordt het schip IDA uitgeladen, mannen in gele en oranje overalls schreeuwen elkaar toe in knetterend Frans. Een havendeel met internationale allure, al doet de naam 'Boerinnestraat' anders

Ten tijde van de bouw braken er protesten uit in Antwerpen, vooral omdat de kanonnen van het Noordkasteel gericht werden op de stad. Het idee daarachter was dat wanneer de stad door vijanden bezet werd, de bezetter vanuit dit fort 'uit de stad geschoten' kon worden. Dat je met die tactiek ook je eigen stad kapot knalde, was een nadeel. Daar hadden de Antwerpenaren bezwaar tegen, de bouwmeesters van Noordkasteel niet.

Er was meer kanonnenvoer voor discussie: het fundament van het fort werd gestort in drassige poldergrond. *Le site du citadelle Nord est une plaine basse, constamment humide, entrecoupée de nombreux fossés presque toujours remplis d'eau jusqu'aux bords. Le terre-plein de citadelle, (...) sera transformé en quelques heures en un marais fangeux* schreef Emmanuel Chazal, Minister van Oorlog in 1862. Tijdens de bouw bleef er reden voor ophef: de malariamug maakte veel slachtoffers in de polder, de ziekte werd destijds 'de polderkoorts' genoemd. Onder arbeiders circuleerden protestbrieven, de regering reageerde officieel. In 1864 werd de bouw evenwel afgerond, het Noordkasteel stond.

Stapsgewijs werd het kasteel in de decennia daarna afgebouwd, de ruimte opgeslokt door havenuitbreidingen. In 1934 werden de resterende 61 hectaren ingericht als recre-

atieruimte. In 1969 kwam daar een einde aan; een groot deel van het terrein werd opgeofferd om het Amerikadok met het Vijfde Havendok te verbinden. Vandaag de dag resteert slechts een fractie van het oorspronkelijke bouwwerk. Tot 1995 werden in de ondergrondse gangen van het restant explosieven opgeslagen, tegenwoordig is het een douaneloods. Recent heeft het stadsbestuur voorgesteld ook dit laatste overblijfsel te slopen om de haven meer ruimte te geven. Nu trekken jaarlijks vele Antwerpenaren die van de zomer willen genieten naar deze groene zone: strand, zon, zwem. Wellicht dat daar binnenkort een einde aan komt.

Op moment van bezoeken is het half maart, de winter is aan het inpakken. 's Ochtends is de lucht boven het Antwerpse Amerikadok nog betrokken, maar in de middag breekt de zon door, de wolken werken parttime vandaag. Als je vanaf de weg gezien de Zeevaartschool passeert, kom je op een zandpad dat langs het restant van het kasteel voert. Links ligt een watertje, overal staan bomen. Opmerkelijk is de hoeveelheid bordjes met 'Verboden te zwemmen'. En dat rond een zeevaartschool. Op het zandpad stuit ik op bomen met blauwe strikken, alsof het bos zich opmaakt voor een galabal. Aan de

blauwe lintjes hangen borden. 'Deze boom is geadopteerd door Wiebe. BLIJF ERAF.' Verderop hangen meer bordjes, ditmaal van Nadine en Victor. Op een schoorsteen boven de bunker staat in chocoladeletters "Hier geen beton". Het uitzicht is schitterend, maar iets doet vermoeden dat er onheil schuilt achter de ogenschijnlijke rust. In de verte schuifelt een oud echtpaar over het wandelpad. Af en toe steunen ze op elkaar en buigen ze naar elkaar toe, dan reichten ze zich en wijkt de afstand tussen hen. Gezamenlijk gaan ze als een accordeon door het leven.

De jaren van protest tegen de bouw van Noordkasteel zijn lang vergeten. Sterker, nu het stadsbestuur zich onfermt over plannen om ook het laatste restant te slopen, zijn in de stad opnieuw proteststemmen gehoord. Precies 150 jaar nadat het verzet tegen de bouw van het Noordkasteel genegeerd werd, protesteert Antwerpen opnieuw met als inzet het Noordkasteel. Ditmaal niet tegen de bouw ervan, maar voor haar behoud. Of de protesten nu wel gehoord worden, zal moeten blijken. De kanonnen zijn weg en standpunten veranderd, de discussie is gebleven. ■

Finnën en literätör

Finland heeft meer dan eens bewezen dat ze met hun niveau van leescapaciteit tot een van de besten behoren. Zo behalen ze systematisch topscores in het PISA-onderzoek (*Programme for International Student Assessment, nvdr.*), een onderzoek dat zich baseert op wiskundige, wetenschappelijke en leesvaardigheden bij vijftienjarigen en in het bijzonder op de PIRLS-test (*Progress in International Reading Literacy Study, nvdr.*) dat specifiek ingaat op de leescapaciteit onder de tienjarigen. Hoe kan dit verklaard worden en bestaat er een gouden formule zodat iedere student het beste van zichzelf kan geven? *dwars* sprak met professor Sari Sulkunen, senior onderzoekster van de universiteit van Jyväskylä, die in Antwerpen een lezing gaf over de promotie van het lezen in Finland.

peruskoulu

Er zijn een paar opvallende verschillen wanneer je kijkt naar Finland en België. Het eerste dat op te merken valt als je naar het educatieve systeem van Finland kijkt, is hun unieke onderwijsstructuur, dat van de *peruskoulu*. Dit is een gemeenschappelijk algemeen vormend onderwijssysteem waarbij alle kinderen tussen de leeftijd van 7 tot 16 jaar hetzelfde schooltraject volgen. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen diegenen die uitblinken in hun schoolcarrière en diegenen die veel obstakels ervaren. Er wordt ook geen studierichting gekozen. Bovendien hebben de Finse kinderen significant minder uren per week les dan hun Belgische leeftijdsgenoten. Hoe valt dit te verklaren?

de Finse student als model voor een perfecte leescultuur

Tekst: Carolina Rowicki ■ Beeld: Martijn Fraanje

Uit de PISA-studies is gebleken dat er een positief verband zou zijn tussen het uitstellen van de keuze van een studietraject en de gevolgen die het zou hebben voor de ontwikkeling van het kind. Zo zijn er nog andere landen als Finland die ongeveer hetzelfde systeem hebben of dit hebben proberen te adopteren. Polen heeft bijvoorbeeld een aantal jaren geleden een hervorming doorgevoerd waarbij ze die keuze hebben uitgesteld met een jaar. Deze beslissing heeft drastische gevolgen gehad voor hun PISA-resultaten en ze zijn sterk gestegen in de lijst. Andere landen in Centraal-Europa hebben dan weer een systeem zoals dat van België, waarbij er op redelijk vroege leeftijd al een belangrijke beslissing voor de toekomst genomen moet worden. Uit de resultaten kan men afleiden dat hoe hoger de leeftijd van het kind is vooraleer ze die keuze moeten maken, hoe beter ze in het algemeen scoren op de PISA-testen.

lärären vöör spëcialë behöëftën

Een ander voordeel van de *peruskoulu* is dat ze in Finland al vanaf de kleuterschool beschikken over hoogopgeleide en zeer gemotiveerde leraren. Om leraar te worden op een Finse school moet je een universitaire opleiding van 5 jaar hebben afgerond en dan nog mag uiteindelijk alleen een elite van 10 procent effectief het beroep uitoefenen. De Finnen geloven ook in een zeer geïndividualiseerde aanpak. Dit wil zeggen dat elk kind wordt opgevolgd en de aandacht en hulp krijgt dat het nodig heeft. Daarvoor is er een systeem ontwikkeld waarbij er in het begin van het schooltraject een reeks testen worden gehouden in samenwerking met de leraren voor de speciale behoeften. Deze

Je moet altijd en alleen lezen wat je graag leest

speciale leraren hebben een opleiding achter de rug die hen in staat stelt het niveau van het kind op verschillende vlakken in te schatten, eventuele problemen tijdig op te merken en een aangepaste studiemethode te ontwikkelen waarbij er een individuele begeleiding voorzien is. Op die manier wordt er hulp geboden aan diegenen die dit het meest nodig hebben en wordt het niveau van iedere student in evenwicht gebracht.

Dit is het punt waarop Belgen het slechtst scoren. Volgens een studie van de Ovds (*de Oproep voor een democratische school, nvdr.*) gebaseerd op de PISA-resultaten uit het jaar 2012 blijkt dat België en Frankrijk de plaats delen voor de meest ongelijke en sociaal gesegregeerde onderwijssystemen. Dit betekent dat kinderen van allochtone origine vaak slechter scoren, omdat ze geen gelijke kansen krijgen. Ze verzeilen dikwijls in de minst beloftevolle studierichtingen door uiteenlopende factoren, zoals het gebrek aan kennis van het Nederlands of gebrek aan studiebegeleiding. Ze hoeven daarvoor nog niet per se slechter te scoren dan de gemiddelde Finse leerling, maar door het gebrek aan die broodnodige individuele begeleiding die de Finse leerlingen wel genieten, zijn het net de allochtone leerlingen in België die uiteindelijk onderaan de sociale ladder belanden. Deze sociale ongelijkheid zou in het Finse systeem de kansen voor iedereen gelijk maken en de mogelijkheid geven aan diegenen die dit het hardst nodig hebben om uit te blinken. Dat België een land van segregatie is, kan men in de PIRLS-tests ook duidelijk merken: ons kleine landje bleek als enige ook daar opgesplitst te zijn in een Vlaams en een Waals gedeelte en deed maar zelden als geheel mee. ▣

mūltimēdiā en bibliōthēkēn

Opmerkelijk is ook dat in Finland elke school en klas over een groot aantal tablets en computers beschikt. Voor de leesvaardigheid betekent dit concreet dat er een gevarieerd aanbod aan bronnen is. Het is juist die variatie gaande van krantenartikels en magazines tot strips en het gebruik van multimedia die de leesvaardigheid zou moeten bevorderen. Finse leerkrachten verkiesen echter nog steeds de traditionele leer methode van boeken boven de digitale versie. Het zou kunnen dat ze zich niet zo zelfzeker voelen in het gebruik van technologie en niet het respect willen verliezen in de ogen van hun leerlingen. Toch kunnen leerkrachten af en toe nog eens bijleren van hun studenten. Het is voor kinderen maar al te leuk om eens een volwassene iets bij te leren. De nadruk zou dus moeten liggen op het gebruik van een grote verscheidenheid aan mogelijke leesbronnen. Men dwingt het kind niet om een specifiek boek te lezen, maar men laat het kind zelf kiezen waar zijn of haar interesses liggen en men probeert daarnaast andere bronnen te suggereren. Deze leesinteresses kunnen dan thuis verder gezet worden of in de lokale Finse bibliotheken die gratis zijn uitgerust met een waaier aan leesmateriaal. De leescultuur en alles wat ermee gepaard gaat, wordt in Finland dus heel serieus genomen.

Dat België een land van segregatie is, kan men in de PIRLS-tests ook duidelijk merken

finse gēbrēk āān mōtivātiē

In de toekomst, zal ook Finland het systeem echter moeten aanpassen. Zo is ook bij hen gebleken dat de scores erop achteruit gegaan zijn en dat het systeem toch niet zo waterdicht is. Het zou een update naar de 21ste eeuw kunnen gebruiken. Het stimuleren van het gebruik van multimedia is dan ook belangrijk aangezien kinderen meer en meer gebruik maken van bronnen die online gecatalogiseerd zijn. Het gebrek aan kennis hiervan maakt dat de kloof tussen wat kinderen binnen en buiten de school leren steeds groter wordt. Dit zou opgelost kunnen worden door het kind ook tijdens de lessen kennis te laten maken met online zoekmachines, hoe ze te gebruiken en hoe het snelst

de relevante en betrouwbare informatie te selecteren. Dit zou er dan ook voor kunnen zorgen dat de kinderen gemotiveerder zijn om te lezen, want hoewel de Finse kinderen zeer hoog scoren op hun leesvaardigheid, behoren ze tot een van de laagst scorenden als het gaat om hun leesmotivatie. In Finland moet er dus nog zeker gewerkt worden aan het stimuleren van het lezen. Dit begint niet in de school maar al vanaf het moment dat het kind geboren is. De ouders zorgen met het lezen van kinderboeken, het vertellen van verhalen voor het slapengaan en met een actieve communicatie voor de linguïstische ontwikkeling van hun kind. De school kan hier dan later op inpikken en dit stimuleren, iets wat Rusland allang doet en ook de vruchten van plukt.

gøēdē rāād

dwers vroeg professor Sari Sulkunen naar haar leeservaring van op de eerste rij in de Finse schoolbanken en nog een paar tips en tricks voor diegenen die niet meteen aan een boek denken als eerste keuze voor ontspanning. Zij wist ons het volgende te vertellen:

Als klein meisje had Sari Sulkunen alle boeken op de afdeling jeugdliteratuur al gelezen en was ze overgegaan op de volwassen literatuur. Op jonge leeftijd begon ze toen detectives en whodunits te lezen. Een leerkracht wist haar toen boeken aan te raden van de Estse schrijver Jaan Kross. Deze verslindt ze nog altijd. Tegenwoordig komen daar op vakantie ook nog romantische verhalen bij. Spijtig genoeg heeft ze, zoals de meeste mensen, niet veel tijd meer om te lezen. Maar ze maakt zich wel altijd vrij als er aan haar kinderen voorgelezen moet worden. Ze gaf ons de gouden raad dat je altijd alleen moet lezen wat je graag wilt lezen. Voel je niet verplicht om de klassieke literatuur te lezen en het literaire canon te volgen. Er zijn zo veel verschillende vormen van literatuur. Probeer ook eens uit je *comfortzone* te stappen en nieuwe lectuur uit te proberen. Er is voor elk wat wils naargelang je interesse.

Zo zie je maar dat je niet in Finland moet wonen om van literatuur te genieten. Al helpt twee uur daglicht in de winter allicht wel om je leesvaardigheid te bevorderen wanneer je met een warme chocomelk voor de open haard kunt genieten van een nieuwe wereld die voor je opengaat.

acco

ACADEMISCHE COOPERATIEVE VENNOOTSCHAP CVBA ACCO

Blijde Inkomststraat 22, 3000 LEUVEN
Ondernemingsnummer 0403 547 615

Algemene vergadering ter zetel
op 22/04/2014 om 19u.

Agenda

Jaarverslag. Verslag Commissaris. Goedkeuring Jaarrekening. Bestemming resultaat. Kwijting bestuurders en commissaris. (Her)Benamingen en ontslagen.

Aanwezigheid bevestigen via
algemenevergadering@acco.be

*"We better check on mother and the cats.
She's a lot of fun, I hope she doesn't die.
I hate to spend another winter here though.
Oh God, another winter..." - Edith Bouvier Beale*

Abattoir Fermé

Grey gardens | 25, 26 april | 20:30

Excentriek teksttheater gebaseerd op de bevreemdende Amerikaanse documentaire van gebroeders Maysles in 1975.

Binnen de muren van een overwoekerde villa in East Hampton bewoond door moeder en dochter, ontspint een onwaarschijnlijk verhaal over verpauperde adel, schone schijn en vergankelijkheid.

Een duistere droom met topacteurs Gene Bervoets en Chiel van Berkel.

tarief -26j € 10 | cultuurcheque | info en tickets www.monty.be

Monty
KULTURFAKTORIJ

voorbeeldig student

Lissa Melis

Tekst: Kathy Vanhout ■ Beeld: Lissa Melis

Lissa Melis is studente handelsingenieur en voormalig *fitting model* voor ontwerper Dries van Noten. Na anderhalf jaar zette ze weer de eerste stapjes richting modewereld. Wij vroegen Lissa naar haar gloriédagen op de catwalk. Lissa startte in haar eerste jaar handelsingenieur met zevenentwintig studiepunten en zowaar een bed te huize Dries Van Noten. Nu, met bijna eenentwintig jaar, staat haar bed weer thuis en gaat ze voluit voor haar studies.

het begon allemaal op een dag, heel ver van hier

Leuven. Wat een rustig dagje winkelen zou worden, resulteerde bijna in een ruzie tussen Lissa's tante en een scout van Dominique Models toen hij vroeg of Lissa anorexia had. Het was als 'compliment' bedoeld. Enkele weken later zat Lissa op het bureau van Dominique Models, toen veertien jaar en 'slechts' één meter tweeënzeventig. Lissa was iets te jong en iets te klein, en werd met lege handen naar huis gestuurd. Maar het beestje had haar gebeten: Lissa groeide, zocht en vond al gauw een ander management dat haar erg graag wilde vertegenwoordigen. Niet veel later werd ze door Dries Van Noten gecast en stond ze op de ene na de andere runway. "Elke dag was ik bij Dries. Showrooms voorbereiden neemt veel tijd in beslag. Alle creaties werden op mij gemaakt: ik was een levende paspop."

de wereld rond in honderdtachtig dagen

Lissa's lange benen reisden al heel wat af. Ze liepen op de catwalk tijdens de Berlin Fashion Week en huppelden rond in de showrooms van Dries van Noten in Milaan, Parijs en Antwerpen. Alles bij elkaar is ze een goed halfjaar weggeweest. "Ik kwam naar huis om examens te doen," vertelt ze en daar slaagde ze geweldig in.

Het reizen bracht haar veel. Ze leerde nieuwe mensen kennen, werd snel zelfstandig en zag de mooiste hoekjes van grote steden. Ze liep zelfs mee in een show in Marrakech, maar er zwaaide een groot rood licht boven de wereld: een gevoel van eenzaamheid be kroop haar en ze miste het thuisfront. Daarbovenop volgde Lissa het ene na het andere crashdieet om te verbergen wat door de modewereld als 'te vrouwelijke' vormen wordt bestempeld. De diëten vergden te veel van Lissa's lichaam en daarmee hield haar carrière op. Ze ruilde de showrooms in Milaan in voor de aula's van de stadscampus.

het bloed kruipt waar het niet gaan kan

We zijn anderhalf jaar verder en het kriebelt een beetje. Lissa zou het modellenwerk graag weer oppakken, maar enkel als hobby. Ze zweert de crashdiëten af en wil het liefst enkel in België *photoshoots* doen. Nadat *dwars* haar sprak, nam ze de trein richting Brussel voor een afspraak bij Dominique Models. ▀

norovirus zorgt voor beschten TD-pensionné

Contraire

Antwerpen inspireert Kampioenschap Beerschot

Beeld: Martijn Fraanje

